

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:2218

av Valter Mutt och Annika Lillemets (båda MP)

Statlig investeringsbudget

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en statlig investeringsbudget och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Omställningen till ett klimatsmart och resurssnålt samhälle brådskar. Ska vi ha en rimlig chans att möta framtidens utmaningar, inte minst uppnå klimatmålen och hejda de värsta ekologiska, sociala och ekonomiska konsekvenserna av den globala uppvärmningen, behövs omfattande satsningar de närmaste decennierna för att ställa om till en hållbar ekonomi. Det innebär bland annat stora investeringar i framför allt infrastruktur för transporter och energiproduktion.

Satsningar på det ekologiskt långsiktigt hållbara är även ekonomiskt klokt. Det är mycket billigare att minska vår klimatpåverkan nu än att vänta och ta konsekvenserna av att inte försöka hejda klimatförändringarna. Vår ekonomi kommer att drabbas hårt om vi tillåter att jordens resurser utarmas ytterligare och miljön förstörs i än högre grad, om vi helt i onödan väljer att vänta med att vidta kraftfulla åtgärder. En omställning ger också många nya, gröna jobb.

Det är orealistiskt att hoppas på att marknadskrafterna ska förse oss med exempelvis järnväg, då det handlar om långsiktiga investeringar, som ofta inte ger kortsiktig vinst. Under en följd av år har investeringarnas andel av BNP minskat i OECD-länderna.

Tim Jackson, som var ledamot av den statliga hållbarhetskommission som tidigare fanns i Storbritannien, och är professor vid Surreyuniversitetets centrum för miljöstrategier, framhåller i sin bok *Välfärd utan tillväxt* att det krävs en ny syn på investeringar och konsumtion. Han menar att vi behöver en finansiell infrastruktur som

möjliggör gröna, långsiktiga och tillväxtneutrala satsningar. Jackson drar slutsatsen att detta kräver mer offentlig styrning och större offentliga investeringar.

Det behövs såväl nytänkande som bättre användning av de verktyg som vi redan har. Den gröna investeringsbank som etablerats i Storbritannien inspirerar till efterföljd. Det är också viktigt att pensionskapital investeras hållbart. Därtill höjs allt fler röster för att öka statens förmåga att investera.

Investeringar i infrastruktur, fastigheter och liknande ska normalt sett finansieras via anslag i statsbudgeten, enligt budgetlagen. Investeringarna bokförs då som kostnader i statsbudgeten, vartefter utgifterna uppstår. Infrastruktur, exempelvis järnväg, kommer emellertid att kunna användas under många år. Det är därför mer rimligt att fördela kostnaden över hela investeringens livslängd.

I kommuner och företag bokförs kostnader för investeringar genom avskrivningar. Att ta lån för att jämna ut mellan inkomster och utgifter under en längre period bör vara lika självklart för staten som för kommuner och företag som vill investera. Även privatpersoner tar lån för att få råd med viktiga investeringar som lönar sig först på sikt. Att låna för att tilläggsisolera sitt hus, installera solceller eller ansluta sig till fjärrvärmesystem ger inte bara klimat- och miljönytta utan ofta tjänar man in de satsade pengarna på sikt, när el- och uppvärmningskostnaderna minskar.

Med nuvarande statliga redovisningslogik konkurrerar infrastrukturinvesteringar som direktavskrivs med löpande utgifter som barnbidrag och sjukpenning, under utgiftstak som ofta är snålt tilltagna. Denna ordning behöver ändras så att samhällsviktiga framtidsinvesteringar inte försenas eller uteblir.

Finanspolitiska rådet varnade bland annat för detta i sin rapport om svensk finanspolitik 2008:

”Ett saldomål för det finansiella sparandet, och därmed krav på att investeringar ska skattefinansieras, leder förmodligen till att löpande utgifter tränger undan investeringar: det blir inte möjligt att fördela investeringskostnaderna över en investerings hela livslängd.”

Vi anser därför att staten, på samma sätt som företag och kommuner, bör upprätta en investeringsbudget i vilken kostnader för investeringar bokförs som avskrivningar. En modell där statsbudgeten delas i en driftsbudget och en kapitalbudget fanns tidigare, men avskaffades 1976.

Vi föreslår därför en utredning om att återinföra statlig investeringsbudget. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna som sin mening.

Valter Mutt (MP)

Annika Lillemets (MP)